

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Valtakunnallinen paikallisen kehittämisen ja kylätoiminnan keskusjärjestö Suomen Kylät ry kiittää eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2022 - 2025 ja toteaa lausuntonaan erityisesti kohdasta 5.3.1 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala (s. 33) seuraavaa:

”Hallituksen puoliväliriihessä sovitut kehysmenojen uudelleenkohdennukset pienentävät maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan määrärahasoa vuodesta 2023 alkaen 35 milj. eurolla. Säästöt tullaan kohdistamaan useisiin eri menokohtiin.”

Maamme paikallisesti toimivien runsaan 3400 rekisteröidyn kyläyhdistyksen ja noin 600 ei-rekisteröidyn kylätoimikunnan tekemä vapaaehtoistyö, normaalivuosina yhteensä yli 6 miljoonaa vapaaehtoistytuntia vuosittain, tukee useita valtioneuvoston julkisen talouden selonteon tavoitteita sitomalla niiden toteutukseen merkittävän määrän paikallista vapaaehtoista työtä, rahalliselta arvoltaan yli 90 miljoonaa euroa vuosittain, laskettuna 15 euron Leader-työn talkootuntihinnoittelun mukaisesti. Nämä vapaaehtoistyön toimet, joita Suomen Kylät ry valtakunnallisesti ja maakunnallisen kyläasiamiesverkostonsa kautta tukee, aktivoi ja ohjaa, ulottuvat mm. seuraaviin toimenpiteisiin useilla eri hallinnonaloilla:

- maallemuuton sekä alueellisesti tasapainoisemman väestökehityksen edistäminen
- monipaikkaisuuden sekä ilmastoystävällisen paikkariippumattoman työnteon ja opiskelun edistäminen
- kyläalueiden digitalisointi ja maaseudun valokuituverkkojen rakentaminen
- pitkäaikaistyöttömien työllistäminen (600 henkilöä vuonna 2020)
- maaseudun yritystoiminnan sekä kylien innovatiivisten palvelujen kehittäminen ja tuottaminen
- kylien paikalliset turvallisuustoiminnot sekä lähiliikennekokeilut
- sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen edistäminen,
- yhteisöllinen ikäihmisten kotona asumisen tukeminen, maahanmuuttajien kotouttaminen maaseudulle; yksinäisyyden ja syrjäytymisen torjunta
- yhteisöllisyys, kylien yhteisölliset talot ja kokoontumistilat, paikallinen kulttuurituotanto
- maaseutu-kaupunki -vuorovaikutuksen edistäminen, paikallisesti tehtävä kyläsuunnittelu, mukana myös kylien vapaa-ajanasukkaita, kortteli- ja nuorisotyö
- paikalliset ympäristön- ja maisemanhoitotyöt
- kylien tulevaisuuskon vahvistaminen; väestön omaehtoisen aloitteellisuuden muuttaminen konkreettiseksi toiminnaksi: erittäin laajan väkimäärän mobilisointi em. tehtäviin

Nämä vapaaehtoistoimin toteutettavat, valtioneuvoston asettamiin tavoitteisiin ja paikallisiin tarpeisiin vastaavat toiminnot täydentävät ja osin korvaavat julkisilla varoilla tuotettavaa viranhaltijoiden paikallista työtä, johon on osoitettu merkittäviä määrärahoja eri hallinnonaloilla julkisen talouden suunnitelman selosteesta ilmenevin tavoin. Osa kyläyhdistysverkoston em. toiminnoista tuo julkiselle taloudelle kustannussäästöjen ohella myös tuloja, mm. kylätoiminnan tuottamat työllistämistoimet sekä elinkeinojen ja yrittäjyyden lisääminen kylissä kytkeytyen mm. maaseudun lähi- ja ympäristöpalveluiden innovatiiviseen tuottamiseen. Kylien yhteisöllisellä kehittämistyöllä osaltaan tasapainotetaan väestökehitystä maassamme, mikä välillisesti vähentää julkisen sektorin merkittäviä menopaineita mm. kasvukeskusten asumis- ja asuntotuotannon tukimenoissa.

Nykymuotoinen kylätoiminta järjestäytyneenä ja organisoituna kansalaistoimintana on vielä suhteellisen nuorta, mutta toiminta on sisäisestä ja ulkoisesta tarpeestaan käsin kasvanut ja vahvistunut voimakkaasti: Rekisteröityneiden kyläyhdistysten määrä on noussut vuoden 1995 450:stä vuoden 2021 3400:aan eli 7,5-kertaistunut. Valtionapua Suomen Kylät ry maakuntaverkostoineen on saanut ensimmäisen kerran eduskunnan päätöksellä vasta vuonna 2003, joten järjestön valtionaputaso vähittäisestä nousustaan huolimatta ei ole noussut läheskään suhteessa kylätoiminnan volyymin ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kasvuun. Taso on edelleen selkeästi alimitoitettu verrattuna useisiin muihin perinteisempiin järjestöihin, joiden toiminta ja tavoittama väestömäärä on voinut samalla aikavälillä päinvastaisesti supistua. Suomen Kylät ry katsoo, että kylätoiminnan valtionapu (MMM vuonna 2021 1,1 milj. euroa + budjetin pienkorjauksista eduskunnan lisäys 0,3 milj. euroa) on valtiotalouden hyvin ymmärrettävistä supistamispaineista huolimatta edelleen riittämätön suhteessa erittäin nopeasti laajentuneen paikallisen kyläyhdistysverkoston palvelutarpeisiin. Kylätoiminnan valtionavun tulisi verkoston nopean kasvun ja sen tuottaman vapaaehtoistyön lisäarvon (1,4 milj. euroa -> yli 90 milj. euroa) näkökulmasta edelleen asteittain kasvaa. Maakunnalliset kyläasiamiesten (19 henkilöä; 1 hlö /maakunta) tekemä tärkeä työ on tarpeen kokoaja- ja kehittäjätyötä, mikä edellyttäisi 2 miljoonan euron vuosittaista valtionavustusta. Tämänkin asteittaisen korotuksen jälkeenkin kylätoiminnan kustannus/tuottosuhte tulisi olemaan noin 1/45 eli yhden euron valtionapupanoksella kyettään tuottamaan noin 45 euron arvosta – siis erittäin hyvällä hyötysuhteella – yhteiskunnallisesti tarpeellista vapaaehtoista paikallista kehittämistyötä.

Suomen Kylät ry katsoo, että tavoitteena oleva 2 miljoonaa euroa on suhteessa erittäin kohtuullinen rahoitus merkittävää väestönosaa aktivoivalle ja palvelevalle, monin konkreettisin tavoin julkisen sektorin toimintaa ja tavoitteita tukevalle vapaaehtoiselle ruohonjuuritason kehittämistyölle.

Suomen Kylät ry on pannut kiitollisuudella merkille, että myös eduskunta on nähnyt kylätoiminnan paikallisesti tuottaman työn kasvavan merkityksen myöntäessään vuosittain budjetin pienkorjauksista lisärahoitusta, jolla on vähitellen päästy edes hieman lähemmäs tarvittavaa 2 miljoonan euron vuosirahoitusta. Suomen Kylät ry, sen 19 maakuntaorganisaatiota ja maamme 3400 rekisteröityä kyläyhdistystä pitävät tärkeänä, että myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan määräraha-tasoa 35 miljoonalla eurolla vuodesta 2023 pienennettäessä käytetään tarkkaa harkintaa, jotta nopeasti kasvaneen kylätoiminnan valtionapurahoitusta, joka on riittämätön suhteessa kylätoiminnan volyymin ja vaikuttavuuden kasvuun, ei maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla ryhdytä leikkaamaan vastoin valtioneuvoston asettamia useita laaja-alaisempia yhteiskunnallisia tavoitteita. Valtionavun kerrannaisvaikutus toimii vapaaehtoiseen vastuunottoon perustuvan laajan kansalais-toiminnan osalta myös toisin päin, jolloin pienehkön säästön vastapainoksi menetetään taloudelliselta arvoltaan moninkertainen määrä vapaaehtoispanoksella toteutettavaa ajanmukaista paikallista kehittämistyötä erityisesti niillä alueilla, joissa julkisen sektorin tuottamat palvelut muutoinkin sijaitsevat kylistä katsottuna etäällä. Olisi todennäköistä, että vastaavaa työtä korvaamaan jouduttai-siin joiltain osin lisäämään julkisen sektorin palkattua ja selvästi kalliimmalla tuotettua työpanosta.

Suomen Kylät ry

Petri Rinne
puheenjohtaja

Tuomas Perheentupa
kehittämisojohtaja